

שדולת א"י פועלת לביטול החזון הציוני

שאול אריאלי, הארץ, 5 באוגוסט 2018

<https://www.haaretz.co.il/opinions/.premium-1.6341562>

שנים ארוכות עמדו הלאומניים והמשיחיים, שוללי פתרון שתי המדינות, נטולי מלים להצגת חלופה שתבטיח את שליטתם של היהודים בארץ ישראל ללא היפרדות מהפלסטינים בגדה המערבית וברצועת עזה. לפי חברי הקואליציה בממשלת ישראל, נראה כי ימים אלו חלפו, ויש בידם חלופה ראויה, גם אם במחיר משטרה הדמוקרטית של מדינת ישראל.

אין זו יד המקרה שמרבית יוזמי חוק הלאום חברים ב"שדולת ארץ ישראל", שחרתה על דגלה את "חיזוק האחיזה של מדינת ישראל בכל רחבי ארץ ישראל ובפרט ביהודה, שומרון ובקעת הירדן" – הח"כים סמוטריץ', קיש, נגוסה, יוגב, בוקר, לוי-אבקסיס, אילטוב, אמסלם וביטן. גם אם לא מדובר בתוכנית סדורה, הרי שניתן לזהות במהלכי הח"כים הללו חלופה שכוללת שני מאמצים ברורים: מתן עדיפות מוחלטת לעם היהודי במדינת ישראל ובארץ ישראל על חשבון ערכי הדמוקרטיה ובראשם השוויון, באמצעות חוק הלאום וחוקים נוספים (פסקת ההתגברות, ההסדרה, העמותות וכו'), ומהלכי סיפוח בגדה המערבית שיובילו בסופו של דבר למדינה אחת בעלת רוב ערבי, אך זה יהיה כפוף לעליונות היהודית שבחוק הלאום במדינה האתנוקרטית.

רעיונות ותוכניות סיפוח בגדה המערבית מלווים בשנים האחרונות את השיח הפוליטי הישראלי, ומאז בחירת טראמפ לנשיאות ארה"ב מתרבות היוזמות בכנסת ובממשלת ישראל להחלת החוק הישראלי על חלקים משטח C או על כולם. כמעט כל ההצעות הלו הן פרי יוזמתם ובתמיכתם של חברי "שדולת ארץ ישראל", שאחת ממטרותיהם היא "קידום חקיקה שתחזק את ההתיישבות באזורים אלה ושתמנע כל פגיעה בה".

יואב קיש (יו"ר השדולה) וחבריו הגישו הצעת חוק לסיפוח מעלה אדומים. יוזמה לסיפוח כל אזורי ההתיישבות היהודית מקודמת אף היא על ידי קיש וחבריו ונשענת על החלטת מרכז הליכוד מ-31 בדצמבר 2017. ח"כ שרן השכל מהליכוד הגישה שתי הצעות חוק לסיפוח בקעת הירדן. ח"כ יהודה גליק מציע ליצור את "ירושלים רבתי". אנשי הבית היהודי מציעים לספח את כל שטח C בדרך לסיפוח הגדה כולה, כפי שהשר בנט אמר לנתניהו ב-2016: "בנושא ארץ ישראל אנחנו צריכים לעבור מבלימה להכרעה. אנחנו צריכים לסמן את החלום, והחלום הוא שיהודה ושומרון יהיו חלק מארץ ישראל הריבונית". לבסוף, "האיחוד הלאומי" של סמוטריץ' (יו"ר השדולה גם הוא), החותר לספח את הגדה כולה ב"תוכנית ההכרעה" ואף יותר מכך, כפי שעולה ממטרה נוספת של השדולה: "תיקון הטעות החמורה של ההתנתקות ומניעת הישנותה".

מדיניות זו, המקודמת על ידי ראש הממשלה, ברצונו או בעל כורחו, לפסים מעשיים באמצעות חקיקה, היא שינוי דרמטי ביחס להכרעה הנדרשת זה מאה שנות סכסוך מהתנועה הציונית וממשלות ישראל – הכרעה בין שלושת יעדיה המרכזיים של הציונות: הראשון, להיות מדינה בעלת רוב יהודי המממשת את זכותו של העם היהודי להגדרה עצמית. השני, להיות מדינה דמוקרטית, כפי שהתחייבנו בהכרזת העצמאות. והשלישי, להיות מדינה על כל השטח המנדטורי. כך עמד על מהותה של הציונות ראש הממשלה מנחם בגין ב-1972: "הציונות אלה יסודותיה בארץ ישראל... יהיה רוב יהודי, מיעוט ערבי, ושוויון זכויות לכולם. לא סטינו, ולא נסטה, מתורה זו, בה מקופלת צדקת ענייננו".

בשל העובדה כי במרביתן של מאה שנות הסכסוך התקיים רוב לא-יהודי בארץ ישראל, נאלצה ההנהגה הציונית לבחור בשניים מתוך שלושת היעדים הלאומיים. היא יכלה לבחור במדינה יהודית בכל ארץ ישראל המנדטורית, אך לא ליהנות ממשטר דמוקרטי. כפי שבן גוריון נימק בכנסת בגמר מלחמת העצמאות: "מדינה יהודית... בכל הארץ יכולה להיות רק בדיקטטורה של המיעוט".

בחירה זו היתה עומדת בניגוד להצהרת בלפור, שבה נכתב שהבית הלאומי יקום "בתנאי ברור שלא יעשה שום דבר העלול לפגוע בזכויות האזרחיות והדתיות של עדות לא יהודיות בארץ ישראל"; בניגוד לכתב המנדט שהדגיש שהבית יקום "תוך שמירת הזכויות האזרחיות והדתיות של כל תושבי פלשתינה, ללא הבדל גזע ודת"; ובניגוד להחלטת החלוקה שהורתה כי "האסיפה המכוננת של כל מדינה תעבד קונסטיטוציה דמוקרטית למדינתה". כל ההחלטות הבינלאומיות הללו משמשות כבסיס המדיני והמשפטי להקמתה של מדינת ישראל.

היה באפשרותה של ההנהגה הציונית לבחור בשני יעדים אחרים: מדינה דמוקרטית בכל ארץ ישראל, אך לאבד את היעד של מדינה יהודית כפי שבן גוריון הדגיש ב-1937: "אין לי כל סיפוק מארץ ישראל שלמה — כשהיא ערבית".

האפשרות השלישית היתה מדינה יהודית ודמוקרטית בחלק מארץ ישראל, וזו היתה תמיד בחירתה של ההנהגה הציונית (1937, 1947, 1949, 1993, 2005).

אם כך, לאור המציאות הדמוגרפית, הביטחונית והמדינית, פתרון שתי המדינות וההפרדות המדינית והפיזית מהפלסטינים בגדה המערבית ובעזה עמד בבסיס תפישתם המדינית-ביטחונית של ראשי ממשלת ישראל האחרונים: יצחק רבין, 1995 ("ישראל תמשיך בתהליך השלום... ותשאף ליצור הפרדה בין ישראל לפלסטינים"), אהוד ברק, 2003 ("ההפרדות היא צורך לאומי עליון של הדמוגרפיה, הזהות והדמוקרטיה הישראלית"), אריאל שרון, 2003 ("השיקול הדמוגרפי מילא תפקיד חשוב בקביעת תוואי גדר ההפרדה בגלל החשש לסיפוח מאות אלפי פלסטינים") ואהוד אולמרט, 2006 ("הכיוון הוא ברור, אנחנו הולכים להיפרדות מהפלסטינים, לקביעת גבול קבע של ישראל").

המדיניות של ממשלת נתניהו, שבה אנשי השדולה נותנים את הטון, מסלקת בעקביות ובשיטתיות מעל סדר היום הלאומי את פתרון ההפרדות המוסכמת או העצמאית. היא מחוללת שינוי בסדר העדיפות בבחירת שלושת היעדים, לטובת ארץ ישראל המנדטורית על חשבון משטרה הדמוקרטית של מדינת ישראל. זהו שינוי דרמטי המתנהל מתחת לאפו של הציבור הישראלי, המולעט ומוסת על המיתממים, הלאומניים והמשיחיים, המקפידים להסתיר ממנו את התמונה המלאה והעגומה.

תחת מסך זה נתניהו מצעיד את המדינה בצעדי ענק לקראת ביטולו של החזון הציוני של האבות המייסדים וראשי ממשלות ישראל לדורותיהם: מדינה דמוקרטית בעלת רוב יהודי וגבולות מוכרים החברה במשפחת העמים.